

تبیین جامعه‌ی اسلامی و نقش ناجا در امنیت براساس منظومه‌ی فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

یوسف پورجهانشاهی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۹/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۷/۱۳

چکیده

زمینه و هدف: برقراری و استقرار امنیت یکی از مهم‌ترین وظایف هر جامعه‌ای است تا جایی که بسیاری، فلسفه تشکیل جامعه را، برقراری امنیت دانسته‌اند. مسئله تحقق جامعه اسلامی به خاطر ابعاد گسترده آن از منظرهای مختلف و زوایای گوناگون قابل بررسی است که در این مقاله با استفاده از بیانات مقام معظم رهبری به تبیین جامعه‌ی اسلام و بررسی نقش ناجا در تأمین امنیت پرداخته است

روش: این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و تحلیلی بر پایه مطالعات کتابخانه‌ای است. جمع آوری اطلاعات با مراجعه به اسناد، کتب، نشریات و سایت‌های مرتبط با موضوع مقاله با استفاده از روش تحلیل محتوی انجام پذیرفته است.

نتایج: در اندیشه سیاسی مقام معظم رهبری به طور مستوفی به مقوله جامعه توجه شده است. جامعه سازی را یکی از بزرگ‌ترین هدف‌های اسلام می‌دانند. رشد و انحطاط فردی و اجتماعی را به شرایط جامعه مرتبط ساخته‌اند. عقیده به قرآن و عنصر صبر و تقوا الهی در حوزه معرفتی، آمادگی بر بندگی، اخلاص و عمل صادقانه، جهاد با نفس در حیطه‌ی کار و تلاش تقویت اعتماد مردم و امر به معروف در حیطه اخلاق از نمودهای بارز جامعه‌ی اسلامی است.

واژگان کلیدی: جامعه‌ی اسلامی، امنیت، پلیس، منظومه فکری.

^۱ - کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، عضو پژوهشگران دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کرمان - شماره موبایل: ۰۹۱۳۱۷۹۱۳۳۸ . Yosef.jahanshahi@yahoo.com

مقدمه

انسان به اقتضای خلقتش اجتماعی آفریده شده است. ناچار به دیگران وابسته است. به طور کلی انسان به منظور برآوردن نیازهای زیستی با یکدیگر وارد مناسبات گوناگون می‌شود و تشکیل جامعه می‌دهد.

از آنجایی که هر جامعه‌ای دارای قواعد و قوانین خاص خود می‌باشد، جامعه‌ی اسلامی نیز مبتنی بر فرامین و آموزه‌های اسلامی می‌باشد تا در این راستا در جهت رسیدن به کمال خلقت قدم بردارد از آنجایی که در هر جامعه، مدیر آن جامعه نقش موثری در جهت هدایت و راهنمایی آن جامعه ایفا می‌کند. در جامعه‌ی اسلامی ایران نیز رهبر معظم رهبری این مهم را بر عهده دارد و از این جهت افکار و آراء ایشان در جهت رشد جامعه بسیار موثر خواهد بود بدین منظور بررسی افکار ایشان در تبیین جامعه اسلامی راهگشا خواهد بود و از آنجا که یکی از این نیازهای اساسی افراد این جامعه تأمین امنیت می‌باشد که عهده دار آن امر هم نیروی محترم پلیس می‌باشد در این راستا نیز راهنمایی‌های ارزنده مقام معظم رهبری در جهت تأمین امنیت، این مهم را به درستی به سر منزل مقصود می‌رساند از این رو محقق با بررسی بیانات مقام معظم رهبری به بررسی حیطه مختلف اسلام در یک جامعه اسلامی می‌پردازد و اهمیت نقش ناجا در تأمین امنیت را از دیدگاه، مقام معظم رهبری تبیین می‌نماید؛ لذا بیانات ایشان می‌تواند راهگشای بسیاری از مسائل باشند از همه مهم تر آنکه رهبر انقلاب به عنوان مرجع عالیقدر دینی، پایه گذار مبحث، فرایند تحقق اهداف انقلاب اسلامی است. که ایشان در رابطه با جامعه‌ی اسلامی دیدگاهی خاص داشته و ویژگی‌هایی را برای جامعه‌ی اسلامی بیان می‌دارند و معتقدند که جامعه آن وقت در معنای واقعی کلمه اسلامی کامل است که خود را بر رفتار پیامبر منطبق سازد و مساله‌ی اساسی این مطالعه تبیین جامعه‌ی اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری است.

پیشینه و مبانی نظری

- جامعه اسلامی: جامعه‌ی که از روی فطرت و اراده و اختیار و به منظور رفع نیازهای فردی و جمعی شکل می‌گیرد. که در آن بر اساس تعاون و همکاری و تقسیم کار و توزیع مسئولیت‌های اجتماعی اعضای جامعه به منظور رفع نیازهای افراد بر اساس آموزه‌های دین مبین اسلام رفتار می‌شود (طوسی، ۱۳۶۴: ۲۴۳).

- امنیت: ریشه‌ی لغوی واژه امنیت از «امن» با مشتقاتی مانند «استیمان» و «ایمان» که به اطمینان و آرامش در برابر خوف، ترجمه شده است. (اخوان کاظمی، ۱۳۸۵: ۱۹). همچنین در زبان فارسی به ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی تعریف شده است. برخلاف معنای لغوی در سطح اصطلاحی بر معنای امنیت، اجماعی وجود ندارد؛ لذا تعریف دقیقی از امنیت میسر نیست بر این اساس به بیان چند تعریف پرداخته می‌شود.

الف) مفهوم امنیت، مصونیت از تعرض و تصرف اجباری و بدون رضایت است و درباره افراد به معنای آن است که در مورد حقوق و آزادی‌های مشروع خود بیم و هراسی نداشته باشند و به هیچ وجه حقوق آنان به مخاطره نیفتد و هیچ عاملی حقوق مشروع آنان را تهدید نکند. (عمید زنجانی، ۱۳۷۴: ۳۷۵)

ب) واژه امنیت در کاربرد عام به معنای رهایی از مخاطرات مختلف است، شرایطی که در آن فرد در معرض خطر نیست یا از خطر محافظت شود. ایمنی، رهایی از غم و غصه و تشویق و اظطراب، نبود خطر و یا احساس ایمنی و در دوری از آن هاست در این چاقوب امنیت در بردارنده‌ی احساس اطمینان از دو بعد ذهنی (امنیت فکری، رهایی از ترس، آزادی بیان، امنیت شغلی، امید به زندگی) و عینی (غذا، بهداشت، محیط زیست، کاهش فساد، مقابله با قاچاق انسان و کالا....). (نظری، سازمند، ۱۳۸۹: ۱۸)

ج) امنیت به معنای آرامش، آسودگی، ایمنی است در فرهنگ سیاسی مهم‌ترین عنصری که برای امنیت منظور می‌کند، فقدان تهدید است؛ البته چون فقدان تهدید به طور مطلق و تمام دست نیافتنی است به حداقل رساندن تهدید را در مفهوم امنیت کافی دانسته‌اند. (امام جمعه زاده و درجانی، ۱۳۸۹: ۱۲۷)

منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی) به خوبی به تبیین جامعه اسلامی پرداخته است. به گونه‌ای در هر یک از حیطه‌های شناختی و معرفتی - اعتقادی - کار و تلاش و اخلاقی به بیان هر یک از رفتارهای اسلام ساز اشاره نموده است. و راز نظر شناختی اعتقاد به قرآن، صبر و تقوا و از نظر اعتقادی آمادگی برای بندگی، پیشتاز بودن، اخلاص و عمل صادقانه... و از نظر اخلاقی داشتن بصیرت و امر به معروف و نهی از منکر را از رفتارهای اسلام ساز معرفی نموده و بیان داشته است که این الگوها می‌توانند جامعه را به سمت و سوی مدینه‌ی فاضله سوق دهد از بیانات مقام معظم رهبری چنین بدست می‌آید که پلیس ضمن پاسداری و مصونیت از خود باید با تمام ویژگی‌های ارزنده اش، در همه ابعاد تقویت گردد تا در بستر معنویت و بصیرت، عزت و استقلال و اتکای به خداوند متعال به کمال یابی خویش ادامه دهد: «عناصر پلیس از بالا تا پایین باید با کمک آقایان محترم عقیدتی، سیاسی این مجاهدت را بکنند که پلیس را به سطح پلیس اسلامی کامل برسانند».

تعمیم برخورد مقتدرانه، قاطع و در عین حال مشروع و قانونی با عناصر مخل امنیت و نیز کسانی که با ثروت‌های عمومی بازی می‌کنند به گونه‌ای که محیط برای افراد گناهکار و مختلف نا امن شود و احساس ترس کنند، از جمله اقداماتی است که پلیس در پرتو ایجاد امنیت انجام می‌دهد.

روش شناسی تحقیق

این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و تحلیلی بر پایه مطالعات کتابخانه‌ای است. جمع آوری اطلاعات با مراجعه به اسناد، کتب، نشریات و سایت‌های مرتبط با موضوع مقاله با استفاده از روش تحلیل محتوی انجام پذیرفته است.

یافته‌های تحقیق

مقام معظم رهبری به عنوان یکی از کنشگران اصلی انقلاب اسلامی و رئیس دولت در جمهوری اسلامی بوده است؛ لذا بیانات ایشان می‌تواند منشأ تدوین نظریه‌ای برخاسته از تجربه باشد. مهم تر از همه آنکه ایشان به عنوان مرجع عالیقدر دینی، پایه گذار مبحث غرایند تحقق اهداف اسلامی هستند. ایشان جامعه اسلامی را چهارمین مرحله فرایند تکامل انقلاب اسلامی دانسته‌اند و آن را چنین شرح فرموده‌اند: «تشکیل جامعه اسلامی در مرحله چهارم قرار دارد. که از نظر ترتیب و اولویت بعد از تشکیل دولت اسلامی خواهد بود هر چند به موازات تشکیل دولت اسلامی، جامعه اسلامی در حال تشکیل هست. اما اگر دولت اسلامی شود و کارگزاران نظام از نظرفرتار، عملکرد و اخلاق در طراز اسلام قرار گیرند، مردم نیز اسلامی خواهند شد». جامعه اسلامی ما آن وقت به معنای واقعی کلمه جامعه‌ی اسلامی کامل خواهد بود که خودرابرفرتار پیامبر منطبق کند، اگر به طور صد در صد مثل رفتار آن حضرت عملی نیست که نیست، لااقل شباهت به آن بزرگوار داشته باشد، عکس جریان زندگی نبی اکرم بر ما حاکم نباشد، باید در آن خط حرکت بکنیم» (خطبه‌های نماز جمعه تهران ۱۳۷۰/۷/۵)

بنابر تعریف فارابی جامعه نظامی است که تمام اجزای آن با یکدیگر روابطی پایدار دارند و این نظام اجتماعی از وحدت و انسجام بهره مند باشد. او پیدایش جامعه را نتیجه‌ی نیاز طبیعی انسان می‌داند و معتقد است که انسان برای رسیدن به مرتبه‌ی کمال

نیازمند یاری و تعاون است. بنابر نظر فارابی آنچه انسان را به تکاپو می‌افکند و به زندگی گروهی می‌کشاند نیازهای طبیعی اوست. انسان‌ها بدون یاری دیگران نمی‌توانند نیازهای خود را برآورده سازند و این امر از طریق یادگیری نسبت به هم امکان پذیر نیست. بنابراین انسان برای بقای خود به چیزهایی نیاز دارد که به تنهایی از عهده‌ی انجام آن‌ها بر نمی‌آید، بلکه نیازمند گروهی است که هریک از نیازهای او را برآورده سازد. بنابراین آدمی به کمال فطری نخواهد رسید مگر به مدد اجتماعاتی که در امور یادگیری و مددکار هم باشند و در رفع نیازهای یکدیگر بکوشند تا هم جامعه بر پاباشد و به کمال برسد از اینجا بود که افراد انسانی فزونی یافتند و درجایی آباد از زمین زندگی کردند و از تجمع آن‌ها جوامعی پدید آمد. باتوجه به اینکه جوامع انسانی نیز انواع متفاوتی دارند اعم از سالم یا فاضله و ناسالم. بنابراین به تبیین هریک از این جوامع پرداخته می‌شود. (داوری. ۱۳۴۴:۱۸)

جامعه انسانی سالم جامعه‌ای است که بر اساس تعاون و تقسیم کار و توزیع مسئولیت‌های اجتماعی اعضای جامعه به منظور رفع نیازهای فردی و اجتماعی تشکیل می‌شود و وظیفه‌ی اصلی حکومت در این جامعه، تلاش همه جانبه برای برقراری امنیت و آرامش و استقرار گسترده‌ی آموزش و پرورش به منظور کشف استعدادها و پرورش آن‌ها و نیز بهره‌گیری درست از استعدادهای شکوفا شده برای واگذاری مسئولیت‌هاست. درچنین جامعه‌ای رهبر دارای قدرت فرماندهی می‌باشد و این در طبیعت او وجود دارد. رئیس جامعه بر مردم آن جامعه تقدم دارد. در چنین جامعه‌ای اگر افراد با ارزش‌ها و هنجارهای جامعه یک سو نباشد به علف‌های هرزه‌ای که به گیاهان ضرر می‌رساند، شبیه می‌باشند. چنین افرادی انگل و بی‌خاصیت می‌باشند. بنابراین بر مدیر یک جامعه‌ی اسلام انسانی لازم است که همه‌ی این افراد خودرو و خودسر را جستجو کند و به اصلاح و درمان آن‌ها پردازد به طریق مختلف یا از طریق اخراج از جامعه یا مجازات و کیفر یا گماردن به کار و شغلی هر چند که کار مفید انجام ندهد. در مقابل جامعه‌ی سالم، جامعه‌ی

ناسالم قرار دارد که در این جامعه افراد به دور از کمال و فضیلت و بهره‌مندی از دانش می‌باشند در واقع این جامعه ضد جامعه‌ی آرمانی است که خود اقسام متفاوتی دارد.

(کریم، ۱۳۹۵)

دیدگاه مقام معظم رهبری در عقیده به قرآن و معارف اسلامی

با توجه به مطالبی که در پیش مطرح شد، معلوم گردید که در یک جامعه انسانی، رهبر به عنوان مدیر نقش گسترده‌ای در رشد و بالندگی جامعه و پیشرفت آن جامعه خواهد داشت. از این جهت با توجه به بیانات مقام معظم رهبری به ارائه راهکارهایی جهت اسلامی نمودن جامعه پرداخته می‌شود و ایشان عقیده به قرآن و معارف اسلامی را یکی از جلوه‌های اسلام در جامعه طرح می‌نمایند آنجا که می‌فرمایند «اگر این محافل قرآنی بتوانند دل‌های ما را فراتر از جنبه‌ی عقلانی، از جنبه‌های عاطفی و علقه‌ی عشق و محبت به قرآن نزدیک کند. مشکلاتی که بر سر راه جامعه اسلامی است برطرف خواهد شد. این اعتقاد

ماست» (بیانات رهبری در محفل انس با قرآن ۱۳۹۱/۴/۳۱)

اگر ملتی عقیده‌ی به حق را عقیده‌ی به قرآن و معارف اسلامی همراه کرد با محبت، رنگ و بوی لطیف گل محبت است که می‌تواند اعتقادات عمیق را در عرصه‌ی زندگی انسان بارور کند. اگر این عقاید این پای بندی‌های عقلانی با محبت و یا با عواطف عجین و همراه شد، آن وقت عرصه، عرصه‌ی عمل قرآنی خواهد بود توفیقات روز افزون خواهد شد: پی در پی خواهد شد ما به دنبال این هستیم، عزت در سایه قرآن است. سلطه و غلبه بر دشمن در سایه قرآن است، ما ملت‌های مسلمان اگر این حقایق را به درستی درک کنیم و در راه رسیدن به این هدف‌ها تلاش کنیم، یقیناً بهره‌های زیادی خواهیم برد. (کریم،

۱۳۹۵).

تأثیر عنصر صبر و صلاه در رشد جامعه اسلامی

یکی از جلوه‌های اسلام در عنصر صبر و استقامت نمود پیدا می‌کند. با توجه به اینکه بیشتر انسان‌های بزرگ با تحمل و صبر و استقامت به مقامات رفیع دست پیدا کرده‌اند، نمی‌توان این عنصر ارزشمند را نادیده گرفت. در معارف اسلامی ما اعم از آیات و روایات اسلامی تأکید بسیار زیادی بر صبر شده است. این عنصر از دیدگاه رهبری نیز پنهان نمانده است، آنجا که ایشان می‌فرمایند: «این جمله مبارک واستعینوا بالصبر والصلاه وانها لکبیره علی الخاشعین». یک جا هم خطاب به مومنین است که می‌فرمایند: «یا ایها الذین امنوا استعینوا بالصبر والصلوه ان الله مع الصابرين». پیداست که اهمیت این دو عنصر مورد توجه است و تأثیر اینها در آن چیزی که تشکیل جامعه‌ی اسلامی به خاطر رسیدن به آن است از اهداف والای جامعه‌ی اسلامی است. (کریم، ۱۳۹۵)

نقش علما و تقوای الهی در رشد جامعه از منظر رهبری

وحدت و تقوای الهی و یاد خدا و رعایت دستورات الهی در همه‌ی امور را در هر جا که هستید حفظ کنید و الله اکبرتان را نگه دارید. دشمنی با دشمنان خدا را در دلتان حفظ کنید و انگیزه‌ی خدمت برای اسلام و مسلمین در سراسر عالم و کار و تلاش برای ساختن این کشور اسلام و ولی عصر (ارواحنا فداه) را حفظ نمایید. بدانید که با این خصوصیات، هیچ قدرتی نخواهد توانست کاری بکند.

رسالت علما بالله و امانت الهی و مبلغان دین سنگین‌تر است، تا خود و اهل اسلام را از آتش نیرنگ شیاطین جبار برحذر دارند و نهال معرفت دینی را در دل‌های مشتاقان و بیدار، صدها میلیون مسلمان به بار نشانند و حبل الله المتین را در دسترس امت اسلامی قرار دهند تا با اعتصام همگانی به آن وحدت جامعه‌ی اسلامی محقق و ارکان نظام شرک و استکبار منهدم شود». (پیام رهبری در سمینار به پاکستان ۱۳۷۱/۲/۲۰)

ایشان با توجه به نقش گسترده‌ی علما در دیدار با ایشان در مراسم بیعت با مدرسان این چنین بیان داشتند که: «هرگاه ما عالم دین و تقی و باهوش و زرنگ مثل میرزای شیرازی و شیخ انصاری داشتیم از شر دشمن محفوظ ماندیم و برنده بودیم؛ ولی آنجا که قدری غفلت و ناآگاهی در کار بوده است ضرر می‌کردیم که آن ضرر، به یک نفر و یک حوزه و یک مجموعه و یک شهر و یک سال و چند سال محدود نمی‌شد؛ بلکه در برخی موارد اثرش تا پنجاه سال تمام، جامعه اسلامی را تحت فشار قرار می‌دهد. (مراسم بیعت مدرسان: فضلا و طلاب مشهد، ۱۳۶۸/۴/۲۰)

مجاهدت و تلاش، عامل رشد و شکوفایی جامعه‌ی اسلامی

نقش عمده در یک جامعه اسلامی بر عهده احاد مردم و ملت آن جامعه می‌باشد. در این میان مجاهدت و تلاش مردم در رشد و گسترده‌ی جامعه نادیده گرفته نمی‌شود همچنان که مقام عظمای ولایت می‌فرمایند: «اگر ملت ایران آماده بندگی خدا نبود نمی‌توانست این حرکت عظیم را انجام دهد و امروز به عنوان الگو و نمونه جامعه‌ی اسلامی در میان مسلمانان سراسر عالم بلکه نمونه مجاهدت و فداکاری و بیداری و آگاهی در میان همه ملت‌های مستضعف، معرفی بشود. (خطبه‌های نماز عید فطر، ۱۳۶۹/۲/۷). در این میان مقوله مجاهدت و تلاش دارای هشت ویژگی عمده می‌باشد که با توجه به بیاتان مقام معظم رهبری به شرح هر یک پرداخته می‌شود:

- **آمادگی برای بندگی خدا:** «اگر امروز هم ملت ایران بخواهد این بار سنگین امانت را بر دوش خود حمل کند و به سر مقصد مطلوب برساند، جز خودسازی هیچ راهی ندارد. اما باید به خدا اتکا و اتکال کنیم و این جز بندگی و تسلیم در مقابل خدا چیزی نیست، اتکای به خدا و اعتماد به وعده الهی از هر کسی بر نمی‌آید». (خطبه‌های نماز عید فطر، ۱۳۶۹/۲/۷).

- **اخلاص و عمل صادقانه:** «طبق نقل نهج البلاغه، امیرالمومنین فرمودند: «و لقد كنا مع رسول الله (صلى الله عليه و آله)، نقتل آباءنا و ابناءنا و اخواننا و اعمامنا يزيدينا ذلك الايماناً و تسليماً و مضياً على اللقم و صبراً على مضمض الالم؛ خالصانه و مخلصانه با كسان و نزيديكان خود می‌ایستادیم و برای خدا مبارزه می‌کردیم. فلما رأى الله صدقنا انزل بعدونا اكتب و انزل علينا النصر؛ وقتی در راه خدا با اخلاص و صادقانه عمل می‌کردیم و خدای متعال این را از ما دید، دشمن ما را سرکوب کرد و ما را پیروز نمود. بعد می‌فرماید: اگر این طور نبود این کارها انجام نمی‌شد؛ «اقام للدين عمود و لا اخضر للايمان عود»: یک شاخه ایمان سبز نمی‌شد و یک پایه دین بر سر پا نمی‌ماند، به برکت اخلاص و صدق آن مسلمین این پیشرفت‌ها انجام شد و جامعه اسلامی پدید آمد. (خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۷۰/۱/۱۶).

- **جهاد با نفس در محدوده عظیم اجتماعی:** در یک جامعه اسلامی و انقلابی، روح انقلاب و ایمان همیشه زنده و کارساز است. روح انقلاب و روح شور و حماسه انقلابی در دوران جنگ موجب پیروزی در جنگ است و در دوران سازندگی موجب پیروزی در مبارزه سازندگی است. سازندگی هم یک مبارزه است. (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار قشرهای مختلف مردم، ۱۳۷۱/۷/۲۹).

- **کار و تلاش برای ساختن جامعه اسلامی:** «جامعه اسلامی، به سمت هدفی حرکت می‌کند. این هدف و این راه مرحله، مرحله است». تاکنون چند مرحله را گذرانده ایمف مرحله مبارزه با عوامل داخلی استکبار، به خوبی و سلامتی گذشت؛ اما کار تمام نشد. این یک منزل بین راه بود. از آن عبور کردیم، یک مرحله بر سر جای خود نشانندن تهاجم تحریک شده جنگ افروز تحمیلی بود که هشت سال طول کشید و همه دنیا هم پشت سرش ایستادند تا شاید بتوانند انقلاب را شکست بدهند. این مرحله هم با پیروزی و

سربلندی گذشت، از این مرحله هم عبور کردیم اما نباید احساس کنیم که کار تمام شد؛ کار تمام نشده است. یک مرحله، مرحله مطرح شدن در افکار عمومی عالم، به عنوان یک ملت مبارز، یک ملت صادق، یک ملت مظلوم و یک ملت دارای هدف بلند بود؛ این مرحله هم گذشت و دنیا آشنا شد. این‌ها مراحل و منازل بین راه است.» (بیانات رهبری در دیدار با کارگران و معلمان، ۱۳۷۰/۲/۱۱).

__ **توجه به استعداد های ملی:** «مسئولین باید به ملت و استعدادهای ملت تکیه کنند. دست حاجت به طرف دشمن نباید دراز کرد. دشمن منظر اظهار ضعف و عجز از طرف ملت طرفدار قرآن و اسلام است. ما باید به خودمان متکی باشیم، به سرمایه‌های خودمان؛ به علم خودمان، به استعداد خودمان، به توانایی‌های مالی خودمان، به ذخایر زیر زمینی خودمان. نه اینکه راه داد و ستد را ببندیم. اما نباید تسلیم و مقهور قدرت دشمن شویم.» (بیانات رهبری در دیدار با اقشار مختلف مردم به مناسبت ماه محرم، ۱۳۷۱/۴/۱۰)

- **حفظ روحیه شهادت طلبی:** «یکی از بزرگ‌ترین نعمت‌های الهی بر جامعه اسلامی ما وجود مردان شجاع و جوانان فداکاری است که پیش از پیروزی انقلاب اسلامی تا امروز در مقابل دشمنان انقلاب سینه سپر کرده‌اند و با جان و خون خود اسلام و انقلاب و راه خدا را نصرت و یاری بخشیده‌اند. بعضی از این عزیزان در راه خدا به شهادت رسیدند و درجات و نعم غیر مشاهی الهی بر شهیدان فائز شدند و به عنوان سند افتخاری برای ایران و اسلام و انقلاب اسلامی و مایه آبرویی برای امام و رهبری راحل عظیم الشان ما اسم آن‌ها در تاریخ ثبت شد.» (بیانات رهبری در جمع خانواده شهدا و مفقودان، ۱۳۷۰/۱۰/۱۱).

__ **پیش‌تاز بودن جامعه روحانیت:** «هنوز هم باید جامعه روحانیت، بیشترین و سنگین‌ترین بارها را بر دوش خود احساس کند و پیش‌قراول و پیش‌تاز قشرهای گوناگون مردم باشد و همچنان امام (رحمه الله) همواره توصیه می‌کردند، دین و اخلاق و معنویت را

با عمل و زبان خود در جامعه بپراکند و همه دل‌ها را متوجه معنویت و دین و اخلاق کند.» (مراسم بیعت گروهی از ائمه جمعه مازندران، ۱۳۳۸/۴/۴)

نهادینه کردن اخلاق و وظیفه جامعه اسلامی

ارزش‌ها و بایدها و نبایدها در حوزه اخلاق در جامعه اسلامی مدنظر قرار می‌گیرند. که نهادینه کردن اخلاق در جامعه اسلامی ویژگی‌های بسیاری را به دنبال دارد از جمله‌ی: حفظ آثار، شعائر اسلامی - جدی گرفتن محتوای اسلامی، تقویت روح اعتماد مردم - از بین بردن تبعیض‌ها و بهره‌مندی‌های ناحق - امید به آینده - امر به معروف و نهی از منکر - به دست آوردن بصیرت.

که هر یک از این ویژگی‌ها در بیانات مقام معظم رهبری به تناسب شرایط بیان گردیده است. که در ذیل به آن اشاره می‌شود چرا که ایشان اعتقاد دارند که پیاده نمودن این ارزش‌ها جامعه اسلامی را عزیز خواهد نمود. ایشان بیان می‌دارند که «یک وقت کسی دستور می‌دهد یا توصیه می‌کند که مثلاً مردم حسن خلق و گذشت و صبر و استقامت در راه خدا داشته باشند و ظلم نکنند و دنبال اقامه عدل و داد باشند؛ یعنی توصیه و دستور دادن و تعلیم دادن مطرح است - که ابتدا کار لازمی است و پیامبر هم تعلیم می‌داد؛ یعلمهم و درس معرفت و زندگی به مردم می‌آموخت - اما یک وقت مطلب از یاد دادن بالاتر است؛ یعنی معلم کاری می‌کند و رغتاری در پیش می‌گیرد که این اخلاق و وظیفه اسلامی در جامعه به شکل رنگ ثابت درآید، با عقاید غلط مردم به مقابله بر می‌خیزد، با احساسات جاهلی و ته مانده‌های رسوب کرده اخلاق غیراسلامی مبارزه می‌کند و مقابل می‌شود، به جامعه و مردم شوک وارد می‌کند و در مقاطع مناسب و با روش‌های مناسب کاری می‌کند که فضای جامعه و محیط زندگی مردم با این صفت و اخلاق و روش خوب کاملاً ممزوج می‌شود. اگر یک جامعه بخواهد رشد کند و اخلاق صحیح اسلامی را در

خود به وجود آورد، محتاج همین روش است». (بیانات رهبری در خطبه نماز جمعه تهران، ۱۳۶۸/۷/۲۸).

همانطور که مطرح شد در صورت نهادینه کردن اخلاق اسلامی ویژگی‌های مطرح شده در کلام مقام رهبری بدین صورت نمود پیدا می‌کنند.

- تقویت روح اعتماد مردم: «همه تکلیف دارند این روح اعتماد را در دلها راسخ کنند. کسی مجاز نیست که این روح اعتماد را از مردم بگیرد و در دل‌های آنان را متزلزل کند. اینکه بعضی اینجا و آنجا بنشینند و بدون اینکه احساس مسئولیت بکنند، اعتماد مردم نسبت به مسئولان را متزلزل نمایند، یک عمل غلط و غیر اسلامی انجام داده‌اند... اگر روح بی‌اعتمادی حاکم شد او هم نمی‌تواند کار کند، اینها هم نمی‌توانند کار کنند...» (خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۶۸/۷/۲۸)

- امر به معروف و نهی از منکر: «جامعه اسلامی باید زنده‌هوشیار، آسیب‌ناپذیر، پرامید، آماده مقاومت، آماده ضربه زدن و به صورت یک موجود زنده و مقاوم بماند و مقاومت کند. این چگونه ممکن است؟ این است که بنده موضوع امر به معروف و نهی از منکر را مطرح کردم. موضوع امر به معروف که موضوع جدیدی نیست. این تکلیف همیشگی مسلمانان است. جامعه اسلامی با انجام این تکلیف زنده می‌ماند. قوام حکومت اسلامی با امر به معروف و نهی از منکر استف که فرمود اگر این کار نشود، آن وقت «لیسلطن الله علیکم شرارکم فیدعوا خیارکم فلا یتجاب لهم». قوام حکومت اسلامی و تجای حاکمیت به این است که در جامعه امر به معروف و نهی از منکر باشد. (کریم، ۱۳۹۵).

نقش ناجا در تأمین امنیت مبتنی بر منظومه‌ی فکری مقام معظم رهبری

دولت اسلامی بیانگر همه‌ی جنبه‌های سیاسی و فرهنگی و اقتصادی جامعه است که تمام ابعاد وجودی فرد و جامعه را پوشش می‌دهد و امنیت به عنوان مهم‌ترین دستور کار یک دولت از موقوله‌های سیاسی است که با ذات انسان پیوند دارد که در اسلام از اهمیت خاصی برخوردار است.

طبق بیانات رهبر معظم (مدظله العالی) کشور برای رسیدن به توسعه و اتحاد نیازمند امنیت است و از این جهت است که ناجا نقش مهمی پیدا می‌کند. به نظر می‌رسد مهم‌ترین راه‌ها یا الزامات دستیابی به امنیت مواردی چون دوری از ظلم، برقراری عدالت در جامعه و مقابله با اخلاک‌گران داخلی و جنگ با دشمن خارجی هستند. از طرفی نظر به جایگاه رفیع نیروی انتظامی در منظومه فکری مقام معظم رهبری و نقش آن در تأمین امنیت، به نظر می‌رسد نیروی انتظامی می‌تواند با کیفی سازی اقتدار ظاهری و معنوی سهم به‌سزایی در حذف عناصر مخل امنیت و تحقق دولت اسلامی داشته باشد.

ریشه و اساس امنیت از دیدگاه اسلام در ایمان و باورهای دینی و امنیت معنوی نهفته است بنا به آیات قرآن، عدم خوف و اندوه و تأمین امنیت از دستاوردهای ایمان است که خداوند در آیه ۶۲ سوره یونس به آن بشارت داده است: «أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ».

از آنجایی که دیدگاه اسلام برقراری امنیت یکی از وظایف اصلی حکومت به حساب می‌آید. از آنجایی که دولت اسلامی بر اخلاق دینی متکی است دارای پویایی است طبق بیانات مقام معظم رهبری: «از همان اوان کار، تلاش برای تشکیل دولت اسلامی شروع شد، بعضی‌ها می‌گویند شما بعد از ۲۷ می‌خواهید دولت اسلامی تشکیل دهید؟ نه تلاش و اقدام برای تشکیل دولت اسلامی از روز اول شروع شد؛ منتهی افت و خیز داشته؛ پیشرفت و عقب‌گرد داشته، در جاهایی موفق بودیم؛ در برهه‌ای موفق نبودیم؛ بعضی از جاها وسط

راه پایمان لغزید؛ بعضی از ماها در اصل هدف مردم شدیم؛ بعضی ماها نتوانستیم خود را نگه داریم؛ دل بسته به رفتارهای طاغوتی شدیم». (کریم، ۱۳۹۵)

«اگر دولت ما اسلامی شد آن وقت کشورمان اسلامی خواهد شد اگر من و شما در معاشرت، در رفتارغ در طلب مال در مجاهدت‌ها؛ نتوانستیم خودمان را به حد نصاب برسانیم؛ از آن دانشجو؛ از آن جوان بازاری؛ از آن عنصر در رده‌های پایین دولتی؛ از آن کارگر؛ از آن روستایی؛ از آن شهری چه توقع می‌توانم داشته باشیم که اسلامی عمل کنند؟ چرا مردم را بی‌خود ملامت می‌کنیم نباید ملامت کنیم اگر کمبودی هست خودمان را ملامت کنیم «لوموا انفسکم».

طبق آنچه که بیان شد اهمیت و ضروری پلیس در جامعه و اهمیت و ضرورت وجود امنیت در زندگی برمی‌گردد از آنجا که امنیت نعمتی بی‌بدیل در همه ابعاد فردی و اجتماعی و نیازهای اصلی فرد و جامعه است و ایجاد و گسترش آن نیز وظیفه حکومت‌ها و دولت‌ها و آحاد ملت است، هیچ‌کس نمی‌تواند نسبت به آن بی‌تفاوت باشد زیرا امنیت عامل مهمی برای پیشرفت جامعه است. در کشورها سازمان پلیس مظهر تدبیر، مدیریت، اقتدار و عطوفت نظام است. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) با اشاره به نقش ناجا در ایجاد امنیت در مسیر اهداف دولت اسلامی این نیرو را مظهر حاکمیت و امنیت جمهوری اسلامی خوانده‌اند و با تاکید بر این که ایجاد امنیت فردی، اجتماعی، اخلاقی، روحی و روانی در جامعه از مهم‌ترین مسئولیت‌های نیروی انتظامی است، گفته‌اند: «لازمه برقراری امنیت، اقتدار پلیس است اما این اقتدار باید همراه با علامت مروت و ترحم باشد».

(بیانات رهبری در دیدار با فرماندهان و مدیران، ۱۳۹۴/۲/۶)

«شعار عدالت اجتماعی نیز همین طور است، اهتمام به مسئله عدالت اجتماعی در کشور نباید یک لحظه کاستی بگیرد. البته این قضیه، قضیه‌ی شعاری نیستف با گفتن هم مسئله تمام نمی‌شود، همه‌ی دستگاه‌ها باید تلاش کنند.» (بیانات رهبری، ۱۳۷۶/۴/۲۵)

بحث و نتیجه گیری

به طور کلی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در مجموعه بیاناتشان ایفای درست و کامل وظایف را نقش اصلی و اساسی ناجا در ایجاد دولت اسلامی و برقراری امنیت و عدالت در جامعه، اعلام نموده و اقتدار پلیس را لازمه دستیابی به این هدف دانسته اند؛ در عین حال بر اقتدار توأم با مهربانی و عطوفت در برخورد با مردم تأکید داشته‌اند و همانند سایر دستگاه‌ها سازندگی درونی فرماندهان و کارکنان و نیز سازمان ناجا را در ابعاد مختلف مادی و معنوی به عنوان مقدمه و پیش نیاز همه‌ی این نکات مورد تأکید قرار داده‌اند.

نتیجه اینکه دولت مسئول ایجاد امنیت و مراقبت از آن است. از این منظر دولت‌ها موضوع اصلی امنیت هستند و نیروی انتظامی بر اساس فلسفه وجودی خود و آنچه از بیانات مدیران رهبر معظم انقلاب برداشت می‌شود نقش بسزایی در تأمین و تضمین امنیت و به تبع آن ارتقای مدل امنیتی در دولت اسلامی دارد. در نتیجه می‌کوشد با افزایش اقتدار خود به این مهم جامه عمل بپوشاند. و با توجه به آنچه که بیان شد در صورتی که تمامی کارکنان و ساختار دستگاه‌های دولتی توجه به زمینه‌های معنوی در اجرای فعالیت‌های خود دانسته باشند. جامعه‌ای سالم و سرشار از معنویات در پیش رو خواهیم داشت.

فهرست منابع

- اخوان کاظمی، بهرام (۱۳۸۵) امنیت در نظام سیاسی اسلام، تهران، کانون اندیشه جوان.
- امام جمعه زاده، سید جواد و سید حسن درجانی (۱۳۸۹)؛ امنیت در اسلام، مبانی و قالب‌های فکری، فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین‌المللی سال دوم، شماره ۵
- بیانات مقام معظم رهبری در خطبه‌های نماز جمعه تهران ۱۳۷۰/۷/۵
- بیانات مقام معظم رهبری در محفل انس با قرآن ۱۳۹۱/۴/۳۱
- بیانات مقام معظم رهبری در در سمینار به پاکستان ۱۳۷۱/۲/۲۰
- بیانات مقام معظم رهبری در خطبه‌های نماز عید فطر، ۱۳۶۹/۲/۷
- بیانات مقام معظم رهبری در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۷۰/۱/۱۶
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار قشرهای مختلف مردم، ۱۳۷۱/۷/۲۹
- بیانات رهبری در دیدار با کارگران و معلمان، ۱۳۷۰/۲/۱۱
- داوودی، رضا، (۱۳۴۴)؛ فارابی، انتشارات موسسه فلسفه اسلامی.
- روشن دل، جلیل، (۱۳۷۴)؛ امنیت ملی و نظام بین‌الملل تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- ذاکر اصفهانی، علیرضا و زهرا صادقی، (۱۳۸۷)؛ رویکرد اجتماعی به امنیت و تأثیر آن بر امنیت ملی ایران، پژوهش حقوق عمومی. دوره ۱۰، شماره ۲۵ زمستان ۱۳۸۷.
- رهایی روح الله، (۱۳۹۳)؛ امنیت انسانی و دولت، تهران، انتشارات میزان.
- کریم، مهری. (۱۳۹۵)؛ نظریه در خصوص جامعه اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری، همایش کنکاش‌های مفهومی و نظری درباره جامعه ایران،
- عمید زنجانی، عباسعلی. (۱۳۷۴)، مبانی اندیشه سیاسی اسلام، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

- طوسی، خواجه نصیرالدین. (۱۳۶۴)؛ اخلاق ناصری، تصحیح مجتبی مینوی، تهران، خوارزمی.

- نهج البلاغه، (۱۳۹۰)؛ ترجمه فیض الاسلام اصفهانی، تهران، موسسه چاپ و نشرکانون اندیشه جوان.